

REHBERLİK HİZMET ALANLARININ SINIFLANDIRILMASI

DOLAYLI HİZMETLER

- Okul PDR programını hazırlama
- Konsültasyon
- Anne-babaya rehberlik
- Çevre ile ilişkiler
- Araştırma ve değerlendirme

DOĞRUDAN HİZMETLER

- Psikolojik danışma
- Oryantasyon
- Bireyi tanıma
- Bilgi toplama ve bilgilendirme
- Yöneltilme ve yerleştirme
- İzleme

DOĞRUDAN HİZMETLER

1-Psikolojik Danışma Hizmeti

Psikolojik danışma bireylerin kendilerini tanımalarına, güçlü ve zayıf oldukları yönlerini bilmelerine, karşılaştıkları durumlara etkili çözümler üretebilmelerine yardımcı olmak amacıyla bir uzman danışman tarafından sunulan yardım hizmetidir.

Öğrencilere değişik uyum sorunları, başarısızlık, karar verme güçlüğü, sınav ve stresle baş etme gibi yapılacak psikolojik danışma hizmetleri teknik ve uzmanlık gerektiren bir konu olduğu için bu hizmetler rehberlik ve psikolojik danışma uzmanlarınca yürütülür.

Fakat, öğrenciyi tanımak, ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri doğrultusunda yetiştirmek, alan seçimine yardımcı olmak, etkili ders çalışma tekniklerini kazandırmak türündeki hizmetleri öncelikle öğretmenler yerine getirir. Çünkü, bu yardım için öğrencinin psikolojik yardım talebinde bulunması beklenmemelidir.

2-Oryantasyon Hizmeti

Oryantasyon hizmetinin; uyum sağlayıcı, koruyucu ve önleyici olmak üzere üç ayrı boyutu vardır.

Okullarda Oryantasyon hizmetleri kapsamında yapılan başlıca uygulamalar şu şekilde düzenlenebilir;

- Okulun bulunduğu çevrenin sosyal, kültürel ve ekonomik özellikleri
- Okulun fiziki koşulları ve olanakları hakkında bilgi verme
- Okulun kısa tarihçesini verme
- Okulun öğretim programını tanıtmak
- Okulun kurallarına ilişkin yasa ve yönetmelikleri tanıtmak

- Ders dışı etkinlikler hakkında bilgi verme
- Sunulan rehberlik hizmetleri hakkında bilgi verme

3-Öğrenciyi Tanıma Hizmetleri

Geleneksel eğitim anlayışında, öğretim, öğrencilerin belirlenmiş hedefler doğrultusunda yetiştirilmesi süreci olarak tanımlanır. Bu süreçte öğrenci farklı ilgi, yetenek ve kişilik özellikleri, ihtiyaçları ve gelişim sorunları olan önemli bir varlık olarak değil, bir nesne olarak görülür.

Öğrenciyi merkeze alan günümüz eğitim anlayışında ise öğrencinin yukarıda sayılan bütün özellikleri dikkate alınarak, birey geliştirilmesi gereken değerli bir varlık olarak kabul edilir.

Bu nedenle öğrenciyi tanıma hizmetleri, bilgilendirme, yönlendirme ve yerleştirme, izleme ve psikolojik danışma hizmetlerinin önkoşulu niteliğindedir.

4-Bilgi toplama ve Bilgilendirme Hizmetleri

Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde bilgi toplamanın amacı, kendisine yardım edilecek kişinin ihtiyacı olan bilgiyi sağlamaktır. Bu amacın gerçekleşmesi için mümkün olduğunca bireye, çok alternatifler içeren zengin bir seçim imkanı sunmak gerekmektedir.

Eğitsel bilgiler; öğrencinin öğrenim yaşamı boyunca ihtiyaç duyabileceği okul içi eğitsel etkinlikler, program ve derslerin içerikleri, okul kuralları, okulda ve okul çevresinde yararlanabileceği eğitsel olanaklar, verimli çalışma ve başarılı olma yolları ve üst eğitim kurumları hakkındaki bilgilerdir.

Mesleki bilgiler; öğrencilerin ilgi, yetenek ve kişilik özelliklerine uygun mesleki yönelimde bulunabilmeleri amacıyla meslekleri tanıtıcı bilgilerdir.

Kişisel bilgiler; öğrencilerin kişisel gelişim ve uyumunu desteklemeyi amaçlayan bedensel, zihinsel, psikososyal gelişim ve kişiler arası ilişkilerle ilgili bilgilerdir.

5-Yönlendirme ve Yerleştirme Hizmetleri

Bireyin ilgi, yetenek, ihtiyaç ve özellikleri dikkate alınarak bir eğitim programına, sosyal bir gruba ya da işe yerleştirilmesi, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin elde ettiği verilere dayanarak yapılırsa daha sağlıklı bir hizmet sunulmuş olur.

Burada amaç öğrenciyi yönlendirmek ve zorlamak değil, onun kendine uygun alanlara yönelmesini, kendisi için daha doğru seçimler yapmasını sağlamaktır.

6-İzleme Hizmetleri

Psikolojik danışma ya da rehberlik hizmetlerinin sonucunda bir okula, sınıfa, işe ya da sosyal gruba katılan kişilerin ne durumda olduklarını, uyum sağlayıp sağlamadıklarını izlemek için kurulan rehberliğin süreklilik ilkesine dayanan bir hizmettir. Bunun için hizmet sunulan birey ile uzman arasındaki iletişim kanalının sürekli açık tutulması gerekmektedir.

DOLAYLI HİZMETLER

1-Program ve Plan Hazırlama Hizmetleri

Okul rehberlik hizmetleri belli bir program ve plan içerisinde yürütülür.

Okullarda öğretim yılı başlamadan önce hazırlanan ve öğretim yılı boyunca yapılacak PDR çalışmalarını gösteren programa "Okul PDR programı denilir". Bu programı hazırlamada en önemli sorumluluk okul psikolojik danışmanına düşerken, iş birliği ilkesine dayalı olarak okul müdürü ve sınıf rehber öğretmenlerine de bazı görev ve sorumluluklar düşmektedir.

Bu görevler Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği'nde şu şekilde belirtilmiştir.

Okul müdürü; okulun PDR hizmetlerinin yürütülmesiyle ilgili yıllık program ve yürütme planının hazırlanmasını sağlar ve uygulamasını izler.

Psikolojik danışman; rehberlik programının ilgili kısmının uygulanmasında sınıf öğretmenlerine rehberlik eder.

Okulun tür ve özelliklerine göre gerekli eğitsel ve mesleki rehberlik etkinliklerini planlar, programlaştırarak uygular veya uygulanmasına rehberlik eder.

Sınıf rehber öğretmeni; okulun PDR programı çerçevesinde sınıfın yıllık çalışmalarını planlar ve bu planlamanın bir örneğini PDR servisine sunar.

2-Konsültasyon (Müşavirlik) Hizmetleri

İşbirliği karşılıklı yardımlaşma, rehberlik uygulamalarını birlikte programlama ve yürütme, hizmetler sunulurken işi-etkinliği birlikte yaparak öğrenilir.

Konsültasyon Çalışmaları Arasında Yapılabilecek Bazı Çalışmalar

- Velilere okulun amacını, programını ve politikasını tanıtmak
- Öğrencilere okulda kazandırılması hedeflenen davranışların evde desteklenmesini sağlama
- Evde öğrenciyi olumsuz etkileyen koşulları olumluya dönüştürme
- Okulda daha etkili bir öğrenme ortamı oluşturma

3-Çevre ile İlişkiler

Çevre ile ilişkiler içinde okulun çevreye tanıtılması da önemlidir. Okulun özelliklerinin, ihtiyaçlarının, çevreye katkılarının çevre tarafından bilinmesi, çevrenin okula olan ilgisini artıracak ve okulun çevre tarafından desteklenmesini sağlayacaktır. Bu amaçla okulu tanıtıcı gazete, broşür veya dergi çıkarılabileceği gibi yerel basından da yararlanılabilir.

4-Araştırma ve Değerlendirme Hizmetleri

Okullardaki Araştırma ve Değerlendirme Çalışmaları İçin Bazı Örnekler

- Tüm okul veya bir sınıfta uygulanan PDR hizmetlerinin sonuçlarının incelenmesi
- Öğrencilerle yürütülen psikolojik danışma hizmetlerinin sonuçlarının değerlendirilmesi
- Öğrencilerin psikolojik yardım ihtiyaçlarının saptanması
- Grup ve sınıf içi rehberlik çalışmalarının değerlendirilmesi
- Okuldan mezun olan öğrencilerin yöneldiği okullar, alanlar ve mesleklerinin belirlenmesi
- Öğrenciler arasındaki sosyal ilişkilerin de uyum durumlarının incelenmesi

5-Anne-Babalara Rehberlik Hizmetleri

Anne-babaların davranış ve tutumlarının çocuğun okul yaşamını ne şekilde etkilediğini ortaya koyan çeşitli araştırmalar vardır. Diğer yandan çocuğun okul yaşantıları da anne-babalara çeşitli şekillerde etkilemektedir. Çocuğun okula başlaması, okula uyum çabaları, ev ödevleri, başarısızlık, sınav kaygısı gibi konular çocuk için önemli olduğu kadar, anne-babalar için belki daha önemlidir.

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri yürütülürken bazı ilkelerin göz önüne alınması gerekir. Bu ilkeler kısaca şöyle özetlenebilir:

1. Her birey seçme özgürlüğüne sahiptir: Toplumdaki tüm kısıtlı olanaklara rağmen bireyin önünde birçok seçenekler bulunabilir; rehberlik çalışmalarıyla bireye seçenekler tanıtılarak uygun seçimi yapmasına yardımcı olunur.

2. Rehberlik hizmetlerinde insana saygı esastır: Saygı; her insanın ırk, din, cinsiyet, sosyal, ekonomik, kültürel farklılığı ne olursa olsun değerli olduğunu kabul etmektir.

3. Rehberlik hizmetlerinden yararlanmada gönüllülük esastır: Bu hizmetlerden yararlanmanın özünde gönüllülük olmakla birlikte, sınıf ortamında grup rehberliği yapılırken tüm öğrencilerin

etkinliklere katılımı gerekmektedir. Böyle durumlarda öğrencilerin konulara istekli hâle getirilmesi için çaba gösterilir.

4. Rehberlik yaşam boyu yararlanılabilecek bir hizmettir: Bireyin gelişimi, yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Bu nedenle rehberlik hizmetleri sürekli olarak sunulur.

5. Rehberlik hizmetlerinin bireysel boyutunda gizlilik esastır: Rehber Öğretmen (Psikolojik Danışman), danışanın (öğrencinin) sırlarını başkalarına açıklamaz. Danışman aradaki güven duygusunun kaybolmaması için danışanın anlattıklarını onun izni olmadan kişi ya da kurumlara iletmez. Ayrıca, sınıf öğretmeni de öğrenci ile ilgili özel bilgileri rehberliğin amaçları dışında kullanmaz.

6. Rehberlik hizmetleri ilgililerin iş birliği ile yürütülmelidir: Rehberlik hizmetleri, Rehber Öğretmenin (Psikolojik Danışmanın) öncülüğünde, yöneticiler, öğretmenler, diğer okul personeli ve veliler ile iş birliği içinde yürütülür.

7. Rehberlik tüm öğrencilere açık bir hizmettir: Bu hizmetlerin özünde çıkabilecek sorunları önleme ve bireyi tüm yönleri ile geliştirme vardır. Rehberlik çalışmaları, sadece sorunlu ve uyumsuz bireylere sunulan bir hizmet olmayıp tüm öğrencilere yöneliktir.

8. Rehberlik hizmetlerinde bireysel farklılıklara saygı esastır: Her insanın kendine özgü olduğunu, ilgi, yetenek ve değerleri bakımından var olan farklılıklarını kabul etmektir.

9. Rehberlik hizmetleri hem bireye hem de topluma karşı sorumludur: Bu hizmetler ile bireye kendi istekleri ile toplumun beklentileri arasında bir denge kurabilmesi için yardımcı olunur.

10. Rehberlik hizmetleri eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır: Eğitim sürecinde ortak amaca ulaşabilmek için rehberlik, yönetim ve öğretim hizmetleri birbirleriyle tutarlı bir biçimde yürütülür.